

MATERIAŁ DO TESTU TURYSTYCZNEGO

Góra Zamkowa w Cieszynie (zwana też Wzgórzem Zamkowym , 298 m n.p.m.) - niewielkie wzniesienie o stromych zboczach , położone na Podgórzu Śląskim w centrum miasta Cieszyna , w widłach rzek Olzy na południu i Bobrówki na północy , tuż przy granicy z Czechami . Na wzgórzu szereg zabytkowych budowli (w tym XI- wieczna rotunda , zbudowana z płaskich ciosów wapiennych, pełniąca funkcję kaplicy zamkowej a od 1240 roku kościół parafialny) oraz romantyczny park z wieloma pomnikami przyrody .

HISTORIA :

Ze względu na dobre właściwości obronne wzgórze było zasiedlone już od czasów starożytnych. Pierwsza osada obronna powstała około V wieku p.n.e. Stałe osadnictwo pojawiło się na wzgórzu w X wieku , co związane było ze zniszczeniem pobliskiego grodu Gołeszyców zwanego Starym Cieszynem . Osada na Górze Zamkowej służyła prawdopodobnie jako zaplecze dla odbudowywanego grodziska , jednak wkrótce sama zyskała na znaczeniu , bowiem jeszcze w X wieku przekształciła się w gród obronny . W połowie XI wieku lub około 1180 roku zbudowano tu pierwszy obiekt sakralny - romańską rotundę św. Mikołaja i Wacława , która przetrwała do dzisiaj i jest jednym z najstarszych zabytków architektury polskiej (widnieje na rewersie banknotu 20-to złotowego) . Kolistą nawą budowli pokryta została kopułą z kamieni układanych koncentrycznie .

Badania archeologiczne wskazują , że gród szybko się rozrastał i w krótkim czasie przejął funkcję grodziska w Starym Cieszynie , które ostatecznie opustoszało na przełomie XI i XII wieku . Rozrastało się również podgrodzie , a całość została wymieniona w bulli papieża Hadriana IV w 1155 roku jako Tessin . Można więc stwierdzić , że gród na Górze Zamkowej był bezpośrednim załącznikiem dzisiejszego Cieszyna . Prawdopodobnie jeszcze w I połowie XII wieku Cieszyn urósł do rangi kasztelanii , a siedzibą kasztelana był drewniany zamek na Górze Zamkowej , później rozbudowywany . Około 1290 roku , kiedy utworzono Księstwo Cieszyńskie , zamek ten stał się siedzibą samodzielnego Księstwa Cieszyńskiego , istniejącego w latach 1290 - 1918 . Zamkiem i Księstwem rządili najpierw Piastowie (do 1653 roku) , a potem Habsburgowie .

Około 1374 roku książę cieszyński Przemysław I Noszak rozkazał w miejsce zamku drewnianego zbudować murowany . Z tego też okresu pochodzi zachowana do dzisiaj gotycka wieża wysoka na 29 metrów , zwana Wieżą Piastowską . Jest ona jedną z czterech dawniej istniejących wież . Zbudowana została z kamienia łamanego i ciosów kamiennych na planie kwadratu , W górnej części wieży w XV wieku nadbudowano ceglany ganek . Pod narożnymi wykuszami budowli znajdują się cztery kamienne , gotyckie tarcze herbowe z orłami piastowskimi . Zamek stale rozbudowywano , a z czasem osiągnął pokaźne rozmiary i zajął całe wzgórze .

Wojna trzydziestoletnia XVII wieku , podczas której front wielokrotnie przechodził przez Cieszyn , doprowadziła piastowski zamek do ruiny . Zamek niszczał przez kolejne 200 lat , choć nadal pełnił funkcje reprezentacyjne i był oficjalną siedzibą książęcą . W 1839 roku , na polecenie księcia Karola Habsburga , zamek piastowski ostatecznie rozebrano (z wyjątkiem fundamentów

, jednej wieży , części baszty oraz romańskiej rotundy , które jednak przebudowano). W jego miejsce zbudowano klasyczny pałac , a na wzgórzu utworzono romantyczny park .

Pałac , wzniesiony przez architekta wiedeńskiego dworu Habsburgów , Józefa Kornhausla , stanowi dziś siedzibę szkoły muzycznej , w której uczył się m. i. Stanisław Hadyna .

Na początku XX wieku obiekt ten był restaurowany . Przed nim usytuowano (w celach rekreacyjnych) fontannę z 6 cioma punktami tryskającymi wodą . U stóp wzgórza w 1846 roku powstał (za sprawą Karola) browar książęcy , a przed pałacem zbudowano oranżerię .

Po pierwszej wojnie światowej w zamku rezydowała Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego a następnie Zarząd Lasów Państwowych . W 1947 roku wprowadziła się Państwowa Szkoła Muzyczna .

Przed budynkiem szkoły znajduje się pomnik Jana Kubisza , nauczyciela cieszyńskiego , poety , pamiętnikarza , polskiego działacza narodowego Śląska Cieszyńskiego . Był nauczycielem i kierownikiem szkoły w Gnojniku do 1910 r. , gdy odszedł na emeryturę . Autorem i inicjatorem pomnika był żyjący w Kanadzie Cieszyniak Henryk Unucka .

W tej formie Góra Zamkowa przetrwała do połowy XX wieku , kiedy przywrócono rotundzie i wieży pierwotny wygląd , a oranżerię zburzono . Pałac (aktualnie Myśliwski) posłużył zaś jako siedziba szkoły muzycznej . Wzgórze stało się częstym przedmiotem badań archeologicznych . W romantycznym parku wiele drzew uzyskało status pomników przyrody .

Na początku XXI wieku przystąpiono do odrestaurowania habsburskiego pałacu , odkryto fragmenty dawnego zamku (w tym XIII-wieczną Wieżę Ostatecznej Obrony z murami o szerokości 4 metrów) oraz zbudowano siedzibę zamku Cieszyn (otwarcie na początku 2005 roku) w miejscu dawnej oranżerii . U stóp wzgórza odbudowano też pomnik legionistów śląskich (pierwotny , zbudowany w 1934 roku , został zniszczony przez oddziały niemieckie we wrześniu 1939 r.). Wychodząc z windy , którą można się dostać na wzgórze zamkowe , trafiamy na uliczkę cieszyńskich kobiet .